

1. Alternace V ~ VV

alomorfy, které se liší alternací dlouhých a krátkých vokálů: a) kořeny, b) prefixy

→ typicky: alomorf s krátkým V se objevuje v zavřené slabice, alomorf s VV v otevřené slabice → **fonologická distribuce**

(1) feminina a neutra

kráv-y, skál-y, zád-a	krav, skal, zad
brán-y, tráv-y, žáb-y	bran, trav, žab
jám-y, pár-y, vrán-y	jam, par, vran
čár-y, váh-y, dám-y, rán-y	čar, vah, dam, ran
síl-y, díl-a, dír-y	síl, děl, děr
líp-y, chvíl-e, lžíc-e	lip, chvíl, lžic
plíc-e, svíc-e, žíl-y, míl-e	plic, svic, žil, mil
lét-a, jmén-a	let, jmen
houb-y, troub-y, hroud-y	hub, trub, hrud
boud-y, kroup-y	bud, krup

?? Jaký vokál bude v UR kořenů v (1)? Zformulujte fonologické pravidlo pro derivaci alomorfů.

(2)

plisád-a, kár-a, práv-a	palisád, kár, práv
víl-a, kýl-a, Líz-a	víl, kýl, Líz
stoup-a	stoup

?? Co ukazují příklady v (2)?

(3) Maskulina

bůh	božský	boha, boží
dům	dolní	domu, domovní
důl	dvorní, dvorský	dolu, dolovat
dvůr		dvora, dvořan
hnůj		hnoje, hnojit
kůň	koňský	koně, koní
lůž		loje, lojový
stůl	stolní	stolu, stolovat
sůl	solný	soli, solit
vůl	volský	vola, volovina
vůz		vozu, vozit
svůj		svoje
můj		moje
tvůj		tvoje
-ův		-ova
mráz	mraznička	mrazu, mrazit
práh		prahu, prahový, zápraží
hrách		hrachu, hrachový
mák		maku, makový
sněh	sněžný	sněhu, sněhový
líh		líhu, lihový
vítr	větrný	větru, větrat
chléb	chlebník	chleba, chlebový
děšť	deštný, deštník	deště, dešťový

?? Argumentujte, proč distribuce alomorfů s V a VV u kořenů v (3) není fonologická. Jak byste definovali kontext pro alomorfy v krátkém a dlouhém vokálem?

2. Alomorfie – shrnutí

1. Fonologicky motivovaná alomorfie

alomorfy se liší alternacemi, které jsou fonologické → **komplementární distribuce** vůči fonologickému kontextu: UR + fonologická pravidla

2. Gramaticky motivovaná alomorfie

a) alomorfy se liší se alternacemi

b) alomorfy se liší suprasegmentálně

c) alomorfy se neliší ani alternacemi, ani suprasegmentálně

?? Do které skupiny budou patřit následující příklady: a) vy-chovat, vý-chova, b) pán-ovi, žen-ě, c) s[i]ng, s[æ]ng, s[a]ng, d) más-t, mat-u, e) le[t], le[d]-ový, f) bý-t, js-me?

